

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 201102421-/HEG Vår ref: 11/7681- Mette Hole Vår dato: 18. oktober 2011
Jensen

Høring - NOU 2011:14 Bedre integrering

Vi viser til oversendelse fra departementet datert 28.juni 2011.

Utvalget løfter fram utfordringer og muligheter i et flerkulturelt Norge og foreslår på denne bakgrunn tiltak i inkluderings- og integreringspolitikken. Inkluderingsutvalget har kommet med forslag til strategier og målrettede tiltak på et bredt felt.

NAV arbeider kontinuerlig med å målrette og effektivisere virkemidlene og tjenestetilbudet. Det er et overordnet mål for etaten at brukerne skal delta i aktiviteter som kan føre til arbeid. NAVs arbeids- og ansvarsområder berører de fleste av områdene utvalget behandler, men arbeid og sysselsetting har flest berøringspunkter.

Vi vil i det følgende kommentere de mest relevante punktene for oss, men vil innledningsvis peke på at det viktigste suksesskriteriet for økt sysselsetting blant innvandrere, vil være å styrke den grunnleggende norskopplæringen. Tilstrekkelige, grunnleggende ferdigheter i norsk kan bidra til å redusere arbeidsledighet og fattigdom og føre til økt deltakelse på flere ulike arenaer i det norske samfunnet. NAV har erfaring med at arbeidsmulighetene svekkes betydelig med dårlige norskkunnskaper. Iflg Fafo-rapport "Innvandrere i praksis" fra 2011, opplever åtte av ti saksbehandlere i NAV det som utfordrende å finne passende kurs eller arbeid for deltakere med svake norskkunnskaper.

Vi viser også til våre uttalelser i brev av 15. september 2011 Høring NOU 2011:7 – Velferd og migrasjon (Brochmannsutvalget), punkt 14.4.1 "Arbeidsrettede tiltak - Yrkesrettet språkopplæring i de ordinære arbeidsmarkedstiltakene for arbeidsledige og personer med nedsatt arbeidsevne". Vi uttaler der at ansvaret for obligatorisk og grunnleggende opplæring i norsk fortsatt skal ligge til kommunene og utdanningsmyndighetene. Vi ser likevel behov for å utvikle arbeidsmarkedstiltakene, slik at de kombinerer språkopplæring med yrkesrettet

Fagstab tjenester // Arbeids og Velferdsetaten
Postadresse: Postboks 5, St. Olavs plass // 0130 OSLO

Besøksadresse: Akersgata 64-68 //
Tel: 21 07 00 00 // Faks: 21 07 00 01

www.nav.no //

opplæring. Dette forutsetter imidlertid at grunnleggende norskopplæring er gjennomført, og at deltakerne har tilegnet seg tilstrekkelige norskkunnskaper.

Merknader til noen av utvalgets forslag:

Arbeid og sysselsetting

Utvidet aktivitetsplikt: flere tiltaksplasser

Det foreslås å øke antall tiltaksplasser med 7000 som fordeles likt på to grupper innvandrere med noe ulike jobbutsikter mv.:

- Korttids arbeidsledige og personer med tilsvarende kjennetegn, herunder overgangssannsynlighet til jobb og forventet lønn.
- Hjemmeværende innvandrerkvinner og andre yrkespassive.

Vi vil understreke at å øremerke tiltak ut fra en slik kategorisering av ulike grupper, er svært krevende å få til i praksis. NAV har ikke IKT-baserte statistikk-løsninger som muliggjør en slik detaljert oppfølging av spesifiserte enkeltgrupper. Vi tror heller ikke det er hensiktsmessig i forhold til å få NAVs helhetlig oppfølgingsmodell til å fungere best mulig i forhold til økt overgang til arbeid.

Det er viktig å vurdere hele kjeden av integrerende tiltak, ikke minst innretning av norskopplæring samt grunnleggende opplæring for personer som helt eller delvis mangler skolegang. Arbeidsrettede tiltak kan støtte opp under og yrkesrette slik opplæring, og aktører i integreringsarbeidet må i større grad fokusere på hensiktsmessig samarbeid om for eksempel introduksjonsprogrammet og kvalifiseringsprogrammet. Arbeidsrettede tiltak kan likevel vanskelig kompensere for mangelfull norskopplæring.

Tiårig ekstra innsats for å lukke sysselsettingsforskjellene – vridning av tiltaksdeltakelse mellom ulike tiltak

Foreslått tiltak innebærer å vri tiltaksdeltakelsen fra arbeidsrettede tiltak med liten effekt på jobbsannsynligheten, til tiltak med større effekt.

Vi vil presisere at dette er en ideell målsetting som krever en empirisk, forskningsbasert tilnærming. Etatens brukere vil ha behov for en individuell bruk av tiltak. NAV er derfor avhengig av en tilstrekkelig ”verktøykasse”. Det er i dag ikke mulig eller hensiktsmessig å foreslå hvilke tiltak som vil virke på et individuelt nivå gjennom absolutte sentrale føringer. Staten jobber løpende med å innrette tiltaksaktiviteten slik at sannsynligheten for overgang til jobb er høyest mulig.

Arbeids- og velferdsdirektoratet jobber med et større evalueringsprosjekt på oppdrag fra AD. Det er inngått en avtale med Frisch-senteret og Proba samfunnsanalyse om effektevaluering av arbeidsrettede tiltak.

Når det gjelder for eksempel arbeidspraksis, viser FAFO-rapporten ”Innvandrere i praksis: Tilbyr NAV likeverdige tjenester?” at det ikke er selve tiltaket som er utfordringen, men at det er for liten oppfølging knyttet til deltakelse i tiltaket. Arbeidspraksis er et nyttig tiltak for mange innvandrere, men det er viktig med tett oppfølging av både deltakere og arbeidsgivere i praksisperioden for at tiltaket skal kunne få best mulig effekt. Arbeids- og velferdsdirektoratet har et mål om å øke grad av oppfølging generelt, inkludert ved deltakelse i arbeidsrettede tiltak, men dersom etaten får mange svake brukere med et utstrakt oppfølgingsbehov, vil dette være en utfordring for NAVs generelle oppfølgingsressurser. Noen arbeidsrettede tiltak inkluderer oppfølging, og man kan også kombinere tiltaket oppfølging med andre arbeidsrettede tiltak.

Arbeids- og velferdsdirektoratet er enig i at lønnstilskudd er et hensiktsmessig tiltak. Dette fordrer at man har arbeidsgivere tilgjengelige som ønsker å ansette vedkommende på ordinære lønns- og arbeidsvilkår. Dette kan være særlig krevende i forhold til grupper som står langt unna arbeidslivet.

Økonomiske og administrative konsekvenser av foreslåtte tiltak

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan ikke ta stilling til et tallfestet antall tiltaksplasser da dette må vurderes i en helhetlig sammenheng. Både situasjonen på arbeidsmarkedet, sammensetning av arbeidsledige, behov for tiltak fordelt på ulike grupper og budsjettammer vil påvirke antall tiltaksplasser i det enkelte år.

Etter vår vurdering fremstår heller ikke kostnadsanslagene og gevinstrealiseringene som kvalitetssikret. Beregningsgrunnlaget i forhold til månedspriser og administrative kostnader for NAV er ikke i samsvar med det beregningsgrunnlaget som Arbeids- og velferdsdirektoratet benytter i forhold til planlegging og oppfølging av de arbeidsrettede tiltakene.

Rekruttering av yrkespassive – administrativt merarbeid for NAV

Utvalget foreslår å utvide NAVs ansvar for å få rekruttert yrkespassive personer til arbeidsrettede tiltak der en særlig målgruppe er hjemmeværende innvandrerkvinner som har betydelig behov for bistand for å kunne få innpass i det ordinære arbeidsmarkedet. Ved å komme inn i arbeidsmarkedet vil kvinnene få økt inntekt og vil kunne fungere som rollemodeller for barna. Det vil imidlertid kreve betydelig innsats både gjennom oppfølging fra NAV og fra andre offentlige etater før de kan bli selvforsørgende. Mange har lange løp foran seg og kan ha behov for både alfabetisering, grunnskole og videregående utdanning.

I vår uttalelse til Brochmannutvalget er denne problemstillingen grundig omtalt. Vi understreker at kommunene og utdanningsmyndighetene må ta ansvaret for grunnleggende norskopplæring, alfabetisering, samt grunnskole og videregående opplæring til disse personene. Den norsken som kan tilegnes gjennom norskopplæringen knyttet til tiltakene, vil ikke være grunnleggende kunnskaper, men arbeidsnorsk knyttet til særskilte yrker, for eksempel truckførerkurs. Yrkesrettede kurs i NAVs regi, vil normalt være korte kurs som bygger på grunnleggende ferdigheter ervervet gjennom grunnskole og videregående opplæring.

Inkluderingsutvalget mener også at de økonomiske insentivene for å være i jobb bør bli bedre, da velferdsytelser i en del tilfeller utgjør mer enn forventet arbeidsinntekt. Det skal lønne seg å jobbe. Utvalget tilrår avvikling av kontantstøtten og tettere individuell oppfølging av brukere av overgangsstønsordningen. NAV tar til etterretning budsjettforslaget for 2012 hvor det foreslås endringer i kontantstøtten ved blant annet bortfall for stønad til to-åringer og skjerpet aktivitetskrav for overgangsstønsmottakere

Arbeids- og velferdsdirektoratet er enige i at det er nødvendig og av stor samfunnsøkonomisk betydning å øke sysselsettingsprosenten i innvandrergруппene. Både samfunnet og enkeltindividet vil få gevinst av dette. Hjemmearbeidende innvandrerkvinner og langtidsledige innvandrere er eksempler på utnyttet arbeidskraft.

Det er mange innvandrere som ikke i utgangspunktet får utnyttet sin kompetanse, noe som må anses uheldig. En bedre utnyttelse av medbrakt kompetanse vil være hensiktsmessig både for samfunnet og enkeltindividet. Utvalget foreslår at NAV gis et større ansvar for at innvandrere skal få godkjent medbrakt utdanning ved høyskoler og universitet. Et slikt ansvar har ikke NAV kompetanse til å ta, og det hører etter vårt syn naturlig til hos utdanningsmyndighetene.

Avslutningsvis vil vi påpeke at forslaget om at NAV skal få utvidet ansvar med hensyn til å øke sysselsettingen blant gruppene med lavest sysselsetting, kan bli meget ressurskrevende for etaten. Vi ser det derfor som vanskelig og ikke hensiktsmessig at etaten skal ta et ytterligere ansvar enn det vi allerede i dag er tillagt.

Veien fram til målet er krevende og må – i tråd med utvalgets forslag – ses i et langsiktig perspektiv. Økt samarbeid med berørte parter med ansvar for integreringsarbeidet er nødvendig for å nå målet om bedre integrering, i tillegg til effektive virkemidler som nødvendig språkopplæring for flere grupper enn i dag.

Med vennlig hilsen

Joakim Lystad
Arbeids- og velferdsdirektør

Ingrid Nikolic
Direktør fagstab tjenester

Kopi:
Arbeidsdepartementet
Postboks 8019
0030 Oslo